

בעין חינוכית מספר 5, כ"ח בשבט תשס"ו

לאן 'גולשים' תלמידינו!?

יונה גודמן, ראש תחום חינוך אמוני

לפני שנים מספר, ערכתי מחקר שיטתי שעסק בהרגלי הגלישה באינטרנט של הנוער הציוני-דתי. המחקר נערך בשמונה כיתות שונות ובהן 175 תלמידים ממקומות שונים בארץ ומשתי קבוצות גיל: כיתות ט' וכיתות י"א.

כבר אז חשף המחקר, כי ליותר מ- 90% מהנוער הציוני-דתי יש נגישות קבועה לאינטרנט (רובם המוחלט בבית, והשאר – בבית חברים, או בבית ספר).

ברם, בו-זמנית דיווחו רוב מוחלט של הצעירים, שהם מעולם לא קיבלו הדרכה גלויה ועניינית המכוונת אותם כיצד להיזהר מפיתויי האינטרנט בכלל, ומהתמכרות לאתרים פורנוגרפיים בפרט. קרוב ל- 100% מעולם לא שוחחו על נושאים כאלה עם הוריהם, והרוב המוחלט אף לא זכה להדרכה חיונית זו מפי מוריו ומחנכיו. לכל היותר תודרכו לא לתת פרטי טלפון או כתובת, אך על נושא הגלישה למקומות לא צנועים לא שוחחו.

האם זה פלא שנתוני הגלישה לאתרים פורנוגרפיים היו גבוהים, כולל אצל הבנות? בשנים האחרונות נכנס האינטרנט באופן חופשי לרוב מוחלט של בתי ילדינו ותלמידינו, אך לא נעשה שינוי מקביל בתכניות הלימודים או בשיח המשפחתי, כדי להתמודד מראש עם אתגרי הכלי וסכנותיו.

הרוצה להיחשף קצת למצב בתחום זה מוזמן לגלוש לאתרי שו"תים עם רבנים, ולהכניס למנוע החיפוש מילים כמו "נפילות", "מכור", "אינטרנט" "לא צנוע" וכו'. החיפוש יניב מבול של שאלות ובקשות עזרה, ממיטב בנינו ובנותינו, הטובעים – ותובעים עזרה.

נסתפק בשלוש דוגמאות קצרות, מתוך מאות:

אני בת 15 וחצי ולפני כחצי שנה גיליתי בטעות כי אחי (בן 17) מוריד באופן קבוע קבצים של סרטים פורנוגרפיים מהאינטרנט. בהתחלה מחקתי לו אותם, אבל כל פעם הוא מוריד חדשים. הוא יודע שאני מחקתי אותם (רק לשנינו משתמשים בנט) אבל מעולם לא דיברנו על הנושא, אפילו לא ברמזים. אני לא יכולה לדבר אתו על זה מסיבות מובנות. יש לציין, שזה פוגע בי מאוד לחיות באווירה כזו בבית (גם אם הוא עושה את זה בחדרי חדרים, עצם הידיעה הורסת אותי), מה גם שפעם פתחתי את אחד הקבצים שלו בטעות וראיתי, בלי שארצה, את מה שהיה שם, ועד היום זה לא עוזב אותי. אנחנו משפחה דתית, אבל משום מה רק לי יש מודעות לנושא. מה אני אעשה עם אחי?? בבקשה תענו מהר לדואר האלקטרוני הפרטי שלי.

אני תלמידה באולפנא וכבר שנתיים שאני נכנסת לכל מיני אתרים שאינם ראויים לצפייה מבחינת תוכנם. קשה לי להפסיק עם זה. כל פעם אני מחליטה שזהו הסוף, אבל לא מצליחה להתגבר על עצמי אחרי כמה זמן. אני מרגישה שזהו מכשול קשה מאוד בחיי שאיני מצליחה לעבור. האם הרב יכול לתת לי עצה כיצד לעבוד על עצמי בתחום זה?

הצילו!! אני בחור בסוף שנה א' בישיבת הסדר. מאז הלכתי לישיבה, קיבלתי על עצמי להפסיק לגלוש לאתרים ברשת שהם מלאי זימה. אך אני פשוט לא מצליח. אני מגיע הביתה, בודק אי-מייל או סתם הולך לבדוק חדשות, ולא מצליח להתאפק. התמונות רודפות אותי בלילות, ואני ב"דיקיי" מעצמי בצורה מטורפת. מה אני שווה אם אני לא מצליח לעצור אפילו דבר קטן כזה? מה יהיה אתי?

היכן אנו? היכן תכניות הלימודים ודרכי ההתמודדות ה**שיטתיות**? יש המשלים את עצמם ואומרים, שמאז ומתמיד היו בנים שנמשכו לכיוון זה. לפני שנים קנו חוברות כאלה והחביאו אותם מתחת למזרון, ועכשיו זה במחשב. אך אין כאן שינוי משמעותי. הטוענים כך אינם מבינים את גודל האתגר של עידן המחשב. רכישת חוברת "כחולה" הִצְרִיכה החלטה, הליכה מודעת לחנות בו עלולים לראות אותי, דיבור עם המוכר, הוצאה כספית, ולבסוף – אני תקוע עם "מוצר" שעלול להתגלות. באינטרנט, הכל שונה: אין צורך לנסוע, אין צורך להוציא כסף ואין סימנים. יושבים בבית, לוחצים על כפתור, והכול לפניך; לא רק תמונות אלא גם סרטים. ובסוף, בלחיצה קטנה, אין זְכָר. ולמי שמשלה את עצמו שמדובר רק בבוגרים אספר בצער, שהזמנתי לא פעם לתת שיחות לכיתות גבוהות של בתי ספר יסודיים, לאחר שנודע למנהל במה עוסק חלק מהתלמידים. נדרשת התמודדות רציפה ו**מתמשכת**, בבית ובבית הספר כאחד. כל צד נבוך ומקווה שהצד השני מטפל בעניין. ובין לבין, ילדינו נופלים. נוכח אתגר יומיומי כזה, אף לא די לתת שיחה חד-פעמית; הדבר מצריך טיפול מגוון ומעמיק בכל גיל ובכל שלב. זאת, בצד הדרכה משמעותית להורים, בין במסגרות העשרה שבית הספר יארגן, ובין בהרצאות ובהשתלמויות בקהילה. עלינו להעמיק את החינוך לבחירה חופשית מתוך אחריות; להסביר מה בין אהבה אמיתית לתחליף אלקטרוני הרסני; ללמדם לשמור על זהותם ודרכם, גם כשאנו לא לידם. אתגר זה מטיל עלינו, כבר כעת, שיעורי בית. כיצד נפתח שיחה משמעותית על נושאים אלו כשאנו נהיה מורות? ומה נעשה בביתנו הפרטי? בכלל, האם יש השלכות לנושא זה על אורח חיינו בהווה? זאת נדע: אם נשכיל לחנך את ילדינו לבחור בטוב, אזי נסייע להם להיבנות כבעלי אישיות חזקה ובריאה, היודעת לצמוח נוכח אתגרי החיים. "איזהו גיבור – הכובש את יצרו". ילדינו יכולים להיות גיבורים, אם נחנכם לכך.

יונה גודמן